

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis insitutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Főszerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Püspök az Urjövételről.

(*Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspök adventi körlevele.*)

II.

De ha nem tehetjük meg ezt a föl-emelkedést testben, megteesszük lélekben; sőt teszünk ennél különbet. Tér s idő, világ s világok fölé, évezredek s mindenségek fölé emelkedik lelkünk. Térben s időben vagyunk, de tér és idő fölött lebegünk. Ez a csodálatos, titokzatos valaki, aki így tud emelkedni a világ fölé, homlokán hordja megírva, hogy nem az arasznyi világ, nem a futó homok, nem a szitáló part az ő hazája; ő más világhoz tartozik, mely az anyag fölött is, a lelkek halhatatlan világa. Aki ezt átérzi, az könnyen belátja, amit az Ur Jézus mondott: „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, de lelkének kárát vallja;” mit használ, ha lelkét, ezt a halhatatlan, királyi fölséges lelket elveszti? Hisz oly kevés az egész világ a halhatatlan lélekkel szemben; kicsiny s parányi, ezerszer s százezerszer nagyobb világ is keskeny volna neki; világ s mindenség ki nem töltheti a lelket.

Ő örökkévalóság, te kikutathatlan mélység, te mérhetetlen magasság, te tengeres örvénye a lelkeknek! Feléd evezünk! Te huzasz, te vonasz; s senki sem állhat ellent vonzalmadnak; akár akar, akár nem, feléd menni, karjaidba rohanni kényszerül; te elnyelsz nemzedékeket s nemzeteket.

Ő örökkévalóság, én is feléd megyek, ha darócban, ha selyemben, ha mezitláb, ha aranyos cipőben, ha gazdagon, ha szegényen; feléd tartok s végtelen kincsét hordozok magamban: lelkemet! Ő örökkévalóság, sietek feléd; perceim elfolytak; nem tudom mikor érek portárhoz, mikor kopogok kapuidon, mikor mondja majd ra-nygalom: nyiljatok meg örök kapuk! Húsz, harminc, negyven, ötven, hatvan évnek, vagy tán többnek is, de mindig kurta időnek repülő hidján megyek át az örökkévalóság partjára. Hajtőrést nem akarok szenvedni; halhatatlan lelkemet akarom megmenteni! Az örökkévalóság kapujához mint diadalívemhez akarok érkezni; ne legyen az nekem járom, hanem diadalkapu; ne nyomódjék ott lelkenre az örök rabságnak igája, hanem adja nekem ott az örök bíró az örök élet koszoruját.

S mennyien vannak már ott túl, kik átmentek s kik reám várnak! Hányan vannak, kik rám gondolnak, kikért imádkozom, kik velem a halál után is ugyanabban a szerető viszonyban vannak, amely-

ben itt a földön voltak! Némelyek még szenvednek, mások már megtisztulva, de komolyan néznek rám, mintha mondanák: „Testvérem, fiam, leányom, anyam, atyám, én már itt vagyok; átmentem a mulandóság zsilipein, gondolj rám s gondozd lelkedet! Új ki, térdelj ki néha néha siromra, vagy csendes éjjel nézz ki a csillagokra s megcsendül lelkedben a hazavágyó s hívó lélek szava: meghallod bensődben a te édes holtjaidnak biztató, hívogató szavát; ne ijedj meg tőlünk, hanem felelj nekünk: értlek, értek; megértem, hogy az én részem is a halhatatlanság; eljövök hozzátok, fogadjatok be örök hajlékotokba!

Ez örökkévalóságra, e közelgő nagy Urjövetre figyelmeztet az Ur a 10 szü zről szóló példabeszédében. Akarja, hogy várjuk őt, úgy mint ahogy az öt okos leány tette, ki teli méccessel várta éjjel a jegyest. Várta ugyancsak a jegyest az öt okatlan szüz is; de ezeknek lámpája üres volt, nem volt olajuk. Az olaj az erényes, érdemszerző élet! Nem elég várni az Urat; úgy kell őt várni, hogy a tiszta élet s a tiszta lélek tündöklő fényében meglássuk kegyes arcát s leolvassuk róla az irgalom ítéletét.

Legyünk mindnyájan várakozó lelkek ez életen végig! Ne kételkedjünk benne, hogy az örökkévalóság felé haladunk s ez élet tarka változatai közt is figyeljünk lelkünk nagy vágására örök élet, halhatatlan dicsőség után, melyet Jézus ígér! Ur Jézus, feléd megyek; ez az én utam az én nagy Adventem!

II. De van nekünk kedves hiveim másféle Urjöveteink is. Mi nemcsak az örökkévalóság Urának eljöveteletét várjuk, amikor az örök élet kapuja nyílik majd meg nekünk, hanem várjuk az Urat, hogy már itt, e földi életben szívünkbe jön, lelkünkbe mélyed s úgy jön s úgy mélyed belénk, hogy hasonlók leszünk hozzá. Várjuk őt, hogy abban lefoglaljon s önmagát, szellemét, gondolatait, érzéseit közölje velünk; várjuk őt, hogy minél előbb s minél inkább Krisztusivá váljék életünk s e folytonos Urjöveteiben Krisztus jelenjék meg mindnyájunkban már itt a földön.

Szép, szent álom ez, merész prófétai látomás, — gondoljátok tán magatokban, kedves hiveim! Krisztus jelenjék meg köztünk ez alacsony, szalma- nád-fődeles házakban, e béresszobákban, e közös konyhákban, e poros műhelyekben, ez egyszerű polgári vagy jobb módú lakásokban? Krisztus járjon az ekeszarva mögött, ez őszi barázdákban, e zörgő harasztban, e lombját hullató akácfa alatt? Krisztus

e kövezeten, ez utcákban, e végtelenbe elnyúló országutakon? Igen, igen, Krisztus, Krisztus bennünk? E merészségre sz. Pál tanít minket: öltöztök magatokra — mondja ő — az Ur Jézus Krisztust! Ime, kedves hiveim, ezt várjuk, ezt sürgetjük, ezt imádkozzuk mi le magunkra, hogy Krisztus alakuljon ki bennünk s a Krisztusi élet révén jelenjék meg, járjon s éljen köztünk az Ur! Minden Advent, mely az örök Adventre, a folyton közelgő örökkévalóságra, mutat, sürget minket, hogy ezt a Krisztusi életet magunkban kialakítsuk. Elépteti előttünk a Krisztustváro évezredek prófétáit, kik mind ugyanezt hirdetik: emberek, Istent várni annyit jelent, mint szentebbül, jobban, nemesebben, tisztábban élni. Elépteti az Adventnek tulajdonképeni nagy prófétáját, keresztelő sz. Jánost, aki fülünkbe döngi azt a pusztában kiáltó szót: tartsatok penitenciát! szakítsatok a régi étellel ti farizeusok és képmutatók, kiket keresztényeknek hívunk, de pogányoknak ismerünk! Vegyétek Jézus édes kegyelmét, ti viperafajzatok, kik csillogó mezben, külső fényes látszat alatt, sima, finom, világias modorban mérget, halálos bűnt rejtegettek! TérjeteK Krisztus utjaira, ti világfiak, kiket igazságtalanság, önzés, szivtelenség tesz keményekké s kegyetlenekké, kik magatok is nehéz utakon jártok s másokat is az elkeseredés s a lázadás utjaira kergettek . . . mindnyájatoknak mondom, elközelgett az Isten országa . . . oly közel van, hogy csak kezéteket kell kinyújtatnotok; csak akarnotok kell; akarjatok hát, de akarjatok erősen!

Erős akaratokat kellesítse a bizalom, a sz. remény, hogy igenis sikerül majd nekem is a tiszta, nemes, jobb Krisztusi élet. Hogyne sikerülne, hisz Isten is akarja; akarja, hogy tiszta, nemes, bátor, munkás, bizó, kitartó, takarékos, nagylelkű legyek, kinek sok kegyelme, sok öröme, sok vigasz is legyen, abban a mértékben, melyben magát föltétlenül s nagylelkűen Istennek adta át. Isten maga biztat s nógat e nagy, szent kötelemkre; karjaira vesz föl s visz; mi pedig ellentállunk kegyelmének s karjaiból, a tiszta lelkiismeret s a tiszta öntudat magaslatairól a sárba vágódunk s tényleg le is jutunk. De az Isten újra ostromol: hadd el — mondja — ne szeresd a hitelenség s a világias gondolkodás éjjét; hadd el, megvakulsz benne s örömtelenné válik életed; kísértetek járnak abban az éjben s bármennyire szeretnél megnyugodni Isten, kegyelem, hit, erkölcs nélkül, sokszor fölriadsz bűnösséged álmából, sötét sejtelmek szállják meg s hideg szelek borzongatják lelkedet az örökkévalóságnak hegyei felől!

Mai lapunk 4 oldal.

00000665

Másoknak ismét, akik hisznek, de a hit szerint nem élnek s akikben nincs igazi öröm s Krisztusi béke, azt sugja: hagyjátok el az alacsony érzések vackát! Istenem, hogyan éltek? akárcsak nem volna lelketek; mert hisni ugyan hisztek, de nem gondoltok lelketekkel s nem ébredtek örök rendeltetések öntudatára. Nem érzitek át, hogy azt nem szabad odaadnotok semmiért, sem italt, sem igazságtalan nyereségért, sem bünyös élvezetért, sem jogtalan birtokért s nemcsak hogy nem szabad odaadnotok, de ápolnotok, nevelnetek kell lelketeket, imában Istenhez emelnetek, Krisztus könnyeiben megmosnotok, szent testével táplálnotok! Mi más ember lenné, ha ezt tennéd s mi vagy most? Rab vagy, rabja mértéktelenségnek, dévajságnak, kicsapongásaidnak, hűtlenségnek; örömtelen s szellemtelen az életed; keserű hangulatok lepnek meg gyakran; nincs igazi örömod! Mi más utakon járnál Krisztus nyomában, jó szellemek társaságában, Isten közelségében, ha a szeretetlenség, gyűlölködés fővises útjait elhagynád!

Mindennek egy a nyitja, egy az orvossága: *meglétni!* Legyen Advent: közeledjék felénk, jelenjék meg bennünk Krisztus!

Nem mondhatjuk, hogy nem szorultunk e nagy fordulatra, hogy van erő, kedv, öröm, siker, boldogság életünkben elég, de hogy van, sőt nagyon is kevés van mindebből; hisz mindez a Krisztusi étellel jár s ahol ez nincs, ott az erő s öröm is számlázva van.

Nem mondhatjuk, hogy jóakarát s őszinte jóindulat s Krisztusi szeretet aranyozza be közéletünket; jaj, de hogy aranyozza; ellenkezőleg az íjeszt, hogy oly kevés szeretet s jóindulat lakik közöttünk. Sok a bajunk, kedves hűveim: a gazdasági küzdelem óriási csatasorba állít; a gondok, a megélhetés nehézségei egyrészt, a könnyelmű, pazar, sok igényű, fegyelméletlen élet másrészt, mint két malomkő őrli az embereket. Nincs kifogás az ellen, hogy jobb sorsot biztosítsatok magatoknak; nincs kifogás, sőt az a természet rendje, tehát az Isten akarata; nincs kifogás az ellen, hogy több jogot akarjatok s részt kérjete magatoknak az Isten szép világából; én mindenütt ezt hirdetem s figyelmeztetek kedves hűveim, hogy nem igazmondó ember s nincs tájékozva a dolgokról, ki azt állítja, hogy az egyház s a ti papjaitok el akarják ettől útni a népet. De hogy akarják, sőt segítik rá az által, hogy gondjuk van arra, ami a haladáshoz, a fejlődéshez, a hódításhoz első sorban kell, gondjuk van arra, hogy erkölcs, megbízhatóság, kitartás, szolidaritás, mértékletesség, önuralom, önmegtagadás, fegyelem, tisztaság, összetartás, türelem, szeretet legyen bennetek. Ez az Istenországa kell belétek, ha több emberek akartok lenni. Korhelyek, paráznák, hitszegők, renyhék, tobzódók, pazariók az Istenországot nem bírhatják — mondja a szentírás, — de a földi országot, a hatalmat, a jólétet sem bírhatják. Tiszta, Krisztusi erkölcs nélkül semmire sem mehettek.

Megállhat-e valahol csak egy szövetséget is összetartás, testvéri együttérzés, bizonyos önzetlenség s áldozatkészség nélkül? Lehet-e az iparosokon segíteni, ha közöttük nincs bizalom, megbízhatóság, munkás-

ság, rátermettség, szeretet, irigykedés, önzés nélkül? Lehet-e a középszályon segíteni igazi lelki műveltség, komoly erkölcsösség, hit, munkaszeretet nélkül?

Teremtjük meg tehát a haladás s boldogulás e föltételeit, hogy több legyen bennünk s közöttünk a Krisztusi szellemből s a Krisztusi életből s ezzel együtt az Isten országából.

Fogjunk hozzá s nézzen mindenki keményen saját lelkének szemébe s vessen föl maga előtt bátran s nyomatékkal az adventu kérdést: „Tu quis es?” Ki vagy te? Mi lappang benned? Mily élet szövődik körülöd? Proféta vagy-e, vagyis van-e Istenrel egyesült lelked, melyet a hit világít meg s az ő kegyelme melegeit föl? Tole veszed-e gondolataidat, vagy hitvány emberektől? Forrásból iszol-e, vagy pocsolnyákból?

„Elias es tu?” Illés vagy-e? Van-e tűz, kitartás, küzdő s bizó lelkület benned, mely nem csügged s bizvást megy előre, — mely küzd a sorssal, önmagában az indulat s a bűn hatalmával, kívül pedig a világ csábjaival? Tárgyaljuk-e életünk nagy ügyeit s gondjait Istenrel — ez a tárgyalás az igazi imádság — tárgyaljuk-e azokat vele alázatban s szeretetben? Ne féljünk tőle; ne rejtőzzünk el gondatlanságunk s könnyelműségünk áttetsző lepleibe! Ah, mily kegyetlenség, mily iszonyú bűn nem nézni föl bizvást az Úrnak szemébe, hogy meghalljuk lelkiismeretünk meghamisíthatatlan szavát: ez rossz, ezt ne tedd; ez bűn, vedd ki hát lelkedből. Mondjuk rá nagylelkűen ez isteni intelemre: a bűn utjain nem mehettek, tehát visszatértek. Ezek az utak a szégyen útjai, s ha a világ tapsolna is nekem, de önmagam előtt szégyenkezni mint gyáva, léha teremts, ha rajtok tovább járnék. Ezek az utak a viasztalanság a lelkiismeret mardosásának útjai, kígyók közt kígyóznak s viperafajok járnak rajtok. Végül ezek az utak a végveszedelem útjai; ki rajtok jár, el-kárhozik. Ez utak elé áll Krisztus, az én Úram s Istenem, mint eleven tilalomfa, rajta át, szent testén, szerető szívén át nem gázolhatok, hanem térdre hullok előtte s kérem őt: Úram, lelkek atyja s pásztora, jöjjön el a te országod, a hívó, szerető, Istenben bizó s Isten akaratán megnyugvó, dolgos, munkás lelkeknek s testvéreknek országa! Jöjjön el s hozzon több hitet, több szeretetet, több erkölcsi tisztaságot s jóindulatot, több hűséget s józanságot kö-zénk! Jöjjön el a te országod; szívesen akarom ez ország útját egyengetni s lel-kemet a szent gyónásban megtisztítani! Hozzad akarok simulni Úram, munkámban s küzdelmeimben, ó vigasztalj meg engem, hogy érezzem közelségedet s erősítő kegyel-medet. Érezzük át mindnyájan a te bizáto, megnyugtató szavadat: elközvetített hozzátok az Isten országa! Amen.

A közöttünk lakó, velünk járó, bennünk küzdő Úr Jézus kegyelme legyen mindnyájatokkal hűvek!

Székesfehérvár, 1906. november 29.

OTTOKÁR s. k.,
püspök.

Főigazgató a tanítókról.

(KUTHY JÓZSEF Dr. c. főigazgató, kiérdemült főreáliskolai igazgató elnöki megnyitóbeszéde a Székesfehérvári Római Katolikus tanítóegylet mai közgyűlésén.)

Székesfehérvár, nov. 29.

Igen tisztelt Kartársak!

A kinek elméjében az emberi csapások elhomályosítják az isteni igazságokat; aki nem hisz abban, hogy értelmi és erkölcsi erőink az anyagi világnál ezerszer tisztább létben egy végérvényes örökkévalóság felé emelkednek; akinek eszményei nincsenek, s tisztán csak a testi igények munnél bővebb kielégítését hajszolja: az a földön csak féleletet él, az állatvilágnak a fizikai érvényesülését harcoló életet.

M. t. Kartársak! A lemult napokban súlyos jalkiáltás hangzott végig Magyarországon. A néptanítók ezrei arra a tudatra ébredtek, hogy ők a magyar társadalomnak és kormányzatnak még mindig mostoha gyermekei, s a folytonos mellőzésekkel elkeseredett szívvel kiáltották a nemzet fülébe: elég volt már a lenézésből, mi is érezzük, hogy a nemzeti munkának verejtékező napszámosai vagyunk, kívánunk meghallgatást és megbecsülést.

Alig van m. ltányosan gondolkodó ember Magyarországon, aki ezt a feljajdulást megokolt-nak ne tartaná. S hogy a tanítók szava nem is volt hiában való, annak legmeggyőzőbb bizonyítékát szolgáltatta maga a kormány, midőn az országos felzúdulásra azzal felelt, hogy a szükséges törvényjavaslatot legrövidebb idő alatt elő-terjeszti.

S ezután ez az eddigi folyásában tagadhatatlanul szomorú ügy talán be is volna fejezve, ha annak tavulságai nem volnának. Önök előtt mélyen tisztelt Kartársak, nem mondom újságot, midőn feleltem, hogy az abaujtornamegyei tanítótestület az elkeseredés első hevében, október 17-én azt határozta, hogy a nemzetközi szociáldemokrata szervezethez kíván csatlakozni, tehát a harc folyamán nem riad vissza a sztrájk fegyverétől sem.

Igaz, hogy ugyanazon tanítótestület pár nappal ezelőtt, november 26-án ezt a határozatot hatályon kívül helyezte, s a hazafiatlanság vádját visszautasította; de viszont tegnap meg azt olvasom, hogy a nagyszalontai ev. ref. egyházmegyei tanítótestület alakított a jobb ellátás kiküzdésének céljából szakszervezetet, s hogy ezt a példát több testület is követni fogja.

Igen tisztelt Uram! Ki merné ezt tagadni, hogy az anyagi munkások szociálistusa a népek életviszonyaiban elevenen él, sőt a XX. századbeli társadalom átalakításában első rangu szerepet követel a maga részére, s ezért a jelenlegi állami és szociális berendezkedés kapcsait erős ütésekkel szétverni törekszik. S mikor mi, a társadalom szellemi, — vagy miként a szociálisták mondják — fejmunkásai, akik örökségek után nem élhetünk, hanem minden betevő falatot eszünk vagy kezünk munkájával kell megszerezni, azt látjuk, hogy a kaszinók urai egyetlen éjjelen át százezreket nyernek-veszítnek a kártyaasztal mellett; amikor azt látjuk, hogy a löversenyek alakjai becsületes munkálkodás helyett a játékszenvedélynek dobják oda családjuk vagyónát: akkor lehetetlen, hogy *ennek a társadalomnak* reformálása után mi is ne epekednénk. Ki ne vágyódnék a munka emberei közül olyan szociális oldalra, mely a társadalomból a lelkiismeretlen protekciót, a dolognélküli kapaszkodást kiűzve, oly emberiesen nemes berendezkedést tudna létesíteni, amely mellett az állam gépezetében minden munkás képességeihez mért működési kört és érdemei szerint való jutalmazást találjon.

En is áhítozó szívvel, vágyódom újabb, emberiesen szociális viszonyok után, amelyekben *mélyebb legyen az eszményekhez való ragaszkodás, több legyen a tettekben megnyilatkozó becsület, igazabb legyen a szívekben lakozó emberszeretet.* En is kívánom, hogy minden munka — legyen az akár szellemi, akár anyagi — elnyerje a maga méltó jutalmát; kívánom, hogy a becsülettel dolgozó ember nyugodt, gondtalan életet élhessen: de azokhoz az eszközökhöz, amikell a szociáldemokrácia akarja kivívni a munkásosztály dia-

dálát, én sem magyar hazafi, sem tanítóember létemre nem tudnék fordulni. En nem ismerék oly szent célt, mely a helytelen eszközöket szentesítene.

Azok a tanító testületek, amelyek szakszervezetek után vágyódnak, nem gondolják meg, hogy ők nem tisztán realizisták, csupán az ember fizikai szükségleteit tekintő közösséget létesítenek, mely az életet a testiség, a gyomor uralma alá helyezi, s mindazokat a felséges eszményeket, amik az emberi nem életfolyását ezer és ezer esztendőn keresztül megszépítették: istenimádást, hazaszeretést, családi tisztaságot — mint a táplálkozáshoz, öltözködéshöz, lakáshoz abszolút nem tartozó üres agryémeket — életök céljából kitörlik.

A tanítóság egy része — úgy látszik — nagyon hamar felejt. Hisz még nem is mult egy esztendeje, hogy ezek a tisztán fizikai életbuldogulásra alakult szakszervezetek ezernyi tömegben vonultak fel annak a kormányrendszernek támogatására, amely ezérvés alkotmányunk megfontására bennök keresett és talált szövetséges társakat. A hivatásos tanítóember, akinek feladata nem csupán abban áll, hogy a vezetése alá kerülő ifju nemzedéket irni, olvasni megtanítsa, hanem legfőképp abban, hogy az emberiség nagy eszméi iránt való lelkesedést a gyermekek fejlődő szívébe beoltsa, oly szakszervezetbe, mely az anyagi javak megszerzésén kívül minden más emberi ideáltól ridegen elzárkózik, be nem lephet.

Kivánhatjuk, még pedig hivatásunkhoz illő önértékes hangon kívánhatjuk, hogy munkánkat az állam méltányosan díjazza, de mi, m. t. Urain! anyagi javak elnyeréséért sztrájkjal nem fenyegetőzhetünk soha. Nem lehet áldás az oly tanító munkáján, aki a gyermekek úde lelkében megnyitlatkozó lsten és hazát feledeve, képes volna szent munkáját úgy megszakítani, mint a kézzel dolgozó munkás, aki eszközeit könnyű szerrel lerakja s lelki felelősség nélkül távozik munkájának színhelyéről.

Aki mi közénk belép, az bizony tegye le a tisztas. szegénység nehéz fogalmát. Nem az éhez, a rongyos szegénységet értem s még kevésbé az értelmi, vagy morális szegénységet — mert az igaz tanítóember lelke az eszményeknek leggazdagabb lárháza — hanem azt értem, hogy aki anyagi javak gyűjtését tűzi ki életfeladatául, az ne lépjen be a nevelésnek szentelt csarnokba, mert itt bizony csak botránkoztatást csinál.

Indítványozom, igen t. Közgyűlés, hogy a székesfehérvári tanítóság is — anélkül, hogy bármínő szakszervezetre szorulna — fejezze ki hő kívánságát a magyar tanítóosztály tisztességes ellátásáért. Mondjuk ki, hogy *rendületlenül hittet vagynak az Isten iránt, mélyseges szeretettel a magyar haza iránt, szelplehetetlen ragaszkodással az iskola iránt*: de viszont önértékelten azt kívánjuk, hogy a magyar tanítóság — legyen az iskola bármínő jellegű — eddigi l-alázó helyzetéből kiemeltessék, vagyis az állami tisztviselőkkel egyenlő elbánásban részesüljön s a XI. és X. fizetési osztályba felvétessék.

Én magam is egész életemben munkám után éltem s az Önökéhez hasonló komoly harcot már végigküzdöttem. Az 1893. évben kartársaim bizalmából a magyar középiskolai tanárság sérelmeinek előadója voltam. Mi is elkiseredett hangulatra gerjedtünk állásunknak célbavett lealacsonyításáért: de bátran hivatkozhatom a lefolyt küzdelem okmányaira, a magyar hazát és az ifjuságot még a legsúlyosabb megpróbáltatások között is jobban szeretettük, mint önmagunkat. S habár talán egy-kettőnknek jövőjét derékban törték ketté az igaz szónak keményebb kimondása, — hisz melyik eszmének, melyik sikernek ne volnának áldozatai — azért célunkat, hogy a magyar középiskolai tanárságot társadalmilag és anyagilag főlebb emeljük, hála Istennek, elértük.

Ha a szertelenségeket kerülve, a tanítók is komolyan, erélyesen küzdenek: bizonyára ők is célt érnek.

Kíván, hogy így legyen s ezen kívánnatommal a közgyűlést megnyitom.

UJDONSAGOK.

Székesfehérvár, nov. 24.

A Pázmány-gyűlésről.

Az Országos Pázmány-Egyesület kedden, e hó 27-én délután fél 4 orakor Budapesten a Szent István-Társulat kistermében laugatot választmányi ülést, majd nyomban utána rendkívüli közgyűlést tartott. A tanácskozást az egyesület elnöke, *Prohászka Ottokár* dr. székesfehérvári megyéspüspök vezette. A választmányi ülés hosszabb időn keresztül beható eszmezerét folytatott a katolikus irodalom, és hírlapirodalom olyan aktuális kérdéseiről, figyelemreméltó mozzanatairól, amelyek általános érvényüknel fogva a magyar katolikus időségi sajtónak nencsak minden organumát, de minden olvasóját is fokozott mértékben érdeklik, ugy a központon, mint a periferiákon. ahol a missiót teljesítő katolikus sajtó helyi keretekben is a maga országos érdekeit tartozik komolyan, lelkiismeretesen és ügyesen szolgálni. Hiszen épen ezért támogatják öntudatos, intelligens keresztény olvasói.

Ezek hangsúlyozása mellett kiemeljük, hogy a még csak rövid multa visszatekintő *vedőiroda* mint azt a választmányi ülésen az iroda agilis vezetője *Csiklay Lajos*, az egyesület alelnöke előterjesztette, megalapítása óta 299 esetben lépett közbe. Eljárása eredményét illetőleg a következő részletek szolgálnak fölvilágosítással.

A sértő lap visszavonta vadját 125 esetben. Csak katolikus lapokban rektifikáltak 41 esetben. Eljárást nem indítottak, mert csupán tudomására akarták hozni a félnek 21 esetben. A fel kifejezett óhajára 16 esetben. Adatok s bizonyítékok elégtelensége miatt 21 esetben. Mert a dolog igaz volt 14 esetben. Mert a fel az elintézet a vedőiroda mellőzésével óhajotta végezni 2 esetben. Mert válasz nem érkezett 18 esetben. Helyreigazítást várnak 2 esetben. Folyamaban van 5 eset. Sajtópórt folyik 4 esetben. Sajtópórt nyert 1 esetben. Az egyházmegyei hatóság fellépését kérték 1 esetben. Felvilágosítást adtak a külföldnek 34 esetben. Felvilágosítást kértek a külföldtől 9 esetben.

A vedőiroda tehát serényen és talpraesetten dolgozik, mint az adatok mutatják.

Nem kevésbé, fontos a katolikus olvasóközönségre a *katolikus könyvmozgás* ügye is, amely oly régóta vajudok s most végre megszületik és *újessendővel megindul*. A hírszolgálat megbízhatóságának nagy előnyére lesz.

A *Pázmány-emlékek* ügyében is példás s vallásérkölszi, hazafias és kulturális szempontból egyformán jelentős állásfoglalás történt a választmányi ülésen. *Kiss János* pápai prelátus, egyetemi tanár, egyesületi alelnök indítványt terjesztett be Pázmány Péter poszonyi sírijának díszes emlékművel való megjelölésére, olyanformán, hogy az emlékmű ügyét vegye kezébe a Pázmányegyesület és indíson e célból országos mozgalmat. *Dudék János* dr. egyetemi tanár pótdíntványt adott be, hogy Radosnyán, a nyitrai püspök nyaralójában, ahol Pázmány Forgách Ferenc nyitrai püspök oldalán 1603-ban első magyar vitairatát írta, egy már régebbi terv megvalósításaképpen emléktáblát állítsanak fel, amire nézve kérjük meg a nyitrai püspököket. A fölvetett indítványokhoz érdekes reflexziókat fűzött az elnök püspök. A két indítványt aztán egyhangulag elfogadta a választmány és *Prohászka* püspök elnökelete alatt kiküldötte közetkező tagjait az indítványok végrehajtási módozatainak megállapítására: *Fraknói Vilmos*, *Margulits Ede*, *Nagyiványi Fekete Gyula*, *Csiklay Lajos*, *Kiss János*, *Dudék János*, *Sziklay János*, *Aldassy Antal*, *Turi Bela* tagokat.

Meg kell még említenünk, hogy a választmányi ülésen *ismét nagyszámú esperesi kerületnek a pártoló tagok sorába történt belépését publikálták*. A székesfehérvári egyházmegye területéről a pártoló tagok sorába léptek legújabbban a következő esperesi kerületek: a *székesfehérvári felső- és ugyancsak a székesfehérvári középkerület*, továbbá a *budai alsó- az érdi, váli és bicskei* distriktusok.

A választmányi ülésen fölvetett egyesületi új rendes tagok sorában is találunk neveket az egyházmegye területéről: *Poós Rezső* budafeki s. lelkes és *Donszky Lukács* polg. iskolai tanár.

A választmányi ülést az egyesület rendkívüli közgyűlése követte egy tiszteletbeli tagg választás ügyében.

A *Fejérmegyei Naplót* az ülésen felelős szerkesztője *Helvey Lajos* dr. képviselte.

— (A honvéd-lelkesség köréből.) *Krasztina* Lajos ráckevei kapitány a honvédelmi miniszter másodosztályu honvéd-segédlelkesszé nevezte ki a tartalékban.

— (Katonai elbocsátások.) *Magassy Miklós* dr., a székesfehérvári V. ik honvédkerületi parancsnokság nyilvántartásában álló szolgálaton kívüli viszonybeli hadnagy, ugyszintén *Varjas Gábor* dr., szolgálaton kívüli viszonybeli segédorvos, a honvédség kötelékéből elbocsátást kértek.

— (Gyászrovat.) *Szigeti Mór*, serérgyési körorvos e hó 28-án 78 éves korában Serérgyésen elhunyt. — *Löwinger Mór*, a virosi javadalmi hivatal régi tisztviselője tegnap délután 65 éves korában elhunyt.

— (Bankett.) *Kálmán-Lajost*, kir. járásbíró impozáns ovációban részesítették. Kedden nagyszámú tisztelőt azon alkalomból, hogy ő Felsőge öt királyi táblai bírónak nevezte ki. A Szent teremben nagyszabásu ünnepi lakomára jöttek össze tisztelői, hogy ünnepeljék benne a munka emberét, a társadalom puritán jellemű tagját, a ki mindenütt egész ember volt, akár hivatalos működését, akár magánéletét tekintv. Képviseivel láttuk a társadalom minden osztályát, köztük városunk polgármesterét, a bírói, ug védi kart s még számosakat. Az első felköszöntőt *Dittrich Szilárd*, az ügyvédő kamara elnöke mondotta az ünnepeltre, majd *Daróczy István* törvénytészki elnök, *Osváth Imre* bíró, *Havranek József* kir. tanácsos polgármester emelték ki *Kálmán Lajos* kiváló érdemeit, a melyekre kitétetett meghatott szavakkal válaszolt *Saára Gyula* dr. meleg hangon *Kálmán Lajos* cs. tádjára mondott felköszöntőt, dr. *Kerekes Lajos* az Otthon kör nevében emelt poharat. Felköszöntöket mondtak még *Nagy Ignác*, *Heumann József*, *Nagy Zsigmond* és dr. *Krausz Zsigmond*. A szép ünnepélyen, melynek végső akkordjai a késő órákba benyulottak, a következők vettek részt:

Andaházi Antal, *Ármos Jenő*, *Balassa Sándor*, dr. *Békes Gyula*, dr. *Bierbauer Viktor*, *Bilkei Ferenc*, *Bognár Gyula*, dr. *Borchert Jenő*, *Brünner János*, dr. *Csöppentzky Mihály*, dr. *Czapyri László*, *Daróczy István*, *Diétrich Szilárd*, *Eisenbarth Ferenc*, *Erdőssy Bódog*, *Eles Endre*, *Farkas Sándor*, dr. *Fiáth György*, ifj. *Fiáth Imre*, *Fittler Béla*, *Gánóczky Flóris*, *Grünfeld Ignác*, dr. *Hajcsák Gyula*, dr. *Hajós Rezső*, *Havas Sándor*, *Havranek József*, dr. *Herz Oszkár*, dr. *Heuman József* (Mór), dr. *Holló Jenő*, dr. *Holly Géza*, dr. *Horváth Gyula*, *Hrabovszky Aurél*, *Hübner Károly*, *Kaltenecker Márton*, dr. *Kaltenecker Viktor*, *Keczan Izidor*, *Kálmán Lajos*, *Kelemen Gyula*, dr. *Keller Károly*, *Kenessey Gyula*, dr. *Kerekes Lajos*, *Keresztes Ignác*, dr. *Kisteleki Károly*, *Konrád Károly*, *Kovács Lajos*, *Kovács Károly*, dr. *Krausz Zsigmond*, *Krécsy Miklós*, dr. *Lauschmann Gyula*, *Linderman Antal*, *Lipcey Lajos*, *Lóriné Sándor*, dr. *Löwy Károly*, dr. *Löwy Márk*, dr. *Lukács Gyula*, *Majorossy Ernő*, *Mayrhofer Ferenc*, *Mráz Vencel*, *Nagy Ignác*, *Nagy Zsigmond*, *Námessy János*, dr. *Osváth Albert*, *Palánszky Miklós*, dr. *Pataki Armin*, *Pálffy Károly*, *Pápay Nándor*, ifj. *Pásztor Sándor*, *Pete János*, *Plosske Ferenc*, *Polczér Péter*, *Reé István*, *Rieder Dzsó*, dr. *Saára Gyula*, báró *Sálamon Mihály*, *Say Ferenc*, dr. *Say Viktor*, *Schnetzler Nándor*, *Seidel János*, *Simon Sándor*, *Siposs Sándor*, *Sohár Béla*, *Streda Antal*, dr. *Steiner Jákó*, dr. *Szabady József*, *Szabó József*, *Szekfü Jenő*, dr. *Székei Nándor*, dr. *Szing Ignác*, dr. *Szőke József*, *Szöllősy Ferenc*, id. dr. *Szűts Andor*, dr. *Szűts Gedeon*, *Szűts Jenő*, *Tóth Artur*, dr. *Tóth István*, *Trummer Sándor*, *Turián József*, *Vajda Kálmán*, *Varga Elemér*, dr. *Vermes Mihály*, dr. *Vértessy Géza*, *Vértessy József*, *Valch Károly*, *Walner Jenő*, *Winkler Nándor* és *Zalai Mihály*.

— (Katalinbál.) A *Székesfehérvári Keresztény Földművesek Szakszervezete* vasárnap tartotta első mulatságát a *Katolikus Legényegyesület* Távirádu utcai házában levő helyiségében. A derék földművelők *Katalinbálja* minden tekintetben példás lefolyásu, szinte mintaszerű volt. Nem akadt

a mulatók között egyetlen egy kaptos ember, al i talán boros fővel zavarta volna a mulatságot. A földművesek egytől-egyig szépen, józanul szórakozgattak. — Mindezeket az adott lokális viszonyok között a keresztény szervezkedés átalakító hatásába vetett bizalommal szívesen konstatáljuk, az egyébként anyagilag is szépen sikerült táncestély kapcsán.

— **(Az automobil, meg a lovak.)** *Meszlény* Benedek velencei földbírókos a napokban az ottani vasuti állomásról hazafelé hajtott. Utközben lovai egy szemközti jövő automobiltól megvadulva, a kocsit az ut melletti árokba döntötték. A kocsiban ülőknek semmi bajuk sem történt, csupán *Sinka* Mihály kocsis szenvedett könnyebb sérülést. A kocsiban azonban 200 korona kár esett. Az automobil látva az előidézett balesetet, sebes szárnyalással, büszke robagással elvágatott.

— **(Vörheny és kanyaró.)** Sárkeresztúron a vörheny, Nagy- és Kisperkátá községekben pedig a kanyaró járványszerűleg fellépett. Az alispán az iskolákat bezáratta.

— **(Szalmatűz.)** Ezuttal nem arról a hírtelen fellángolásról van szó, amelylyel egy decenniummal ezelőtt még oly sokat bajlódtak az alanyi költők. A dolog prózaibb és szomorubb Hétón, e hó 26-án tűz ütött ki Sárkeszin. *Farkas* István földművesgazda udvarán kigyuladt az egyik szalmakazal. Majd lobbot vetet a másik három is s így lánggal égett mind a négy. Így szalmatűz ide, meg oda, meggyuladt a disznó is a kazlak tűzétől. S míg, hogy megint irodalmi berkekben cserkæsszünk, a nótabeli nádfődesek kishajlék leégésekor csak a jegykendő égett benn, addig a jelen esetben brutális, drasztikus, a kárvallott parasztagadára meg tragikus fordulattal a sertesőlből két hízó égett el. A kár meghaladja a 400 koronát. Biztosítva nem volt, a tűz keletkezésének oka ismeretlen. — Így cáfól rá a fantáziára az élet s a vonal alatt lobogó szalmatűzre a s a kigyulladt kazal egy-egy szegény kispapá udvarán.

— **(Pusztai csöndélet.)** Hej mostan pusztán igazán a pusztán. Sok a táéró idő, sok a terefe, egy kis karcos is akad, vagy ami még rosszabb pálinka is kerül innen-onnan. Pihen a j' pusztai vér, de a nyugvás nincs nyére. Kiltör és ha talán nem is eget, de mint a szóban forgó esetben is, legalább is vasvillát kér. Nem is kell sok kérte, egy-kettőre akad. Még a falu végéig sem kell érte elfáradni. Akad a pusztán, az istálló körül elég. Így az alábbi pusztai szokványidőllben is. *Micheller* Ferenc bérés és *Volányi* József a Polgárdihoz tartozó nagyseri pusztai lakosok a napokban összehozták valami felett. A szóvia heveben *Micheller* a kezében levő vasvillával olyan szurást ejtett Volányin, hogy az vértől borítva összeesett. Volányit beszállították a Szent György kórházba. Állapota súlyos és életlenmaradásához is nagyon kevés a remény.

— **(Állandó rovat.)** *Kolompár* Ferenc, *Rafael* Lajos és *Rafael* Imre kőborcigányok, kiknek kérekrítésére már három hét óta folyik a hajszá, a napokban Csórán és környékén követtek el betöréseket és lopásokat. A Csóróhoz tartozó boglaryai szőlőhegyen *Pap* István, *Szabó* Lajos és *Cserna* János prészázati törték fel, ahonnan bort és élelmiszert loptak. Csórán *Fudyt* István, *Kiss* Antal és *Kertész* Pál udvarán próbáltak szerencsét, de itt a kutyák ugatására felebredt gazdák elriasztották őket. A menekülőben felismerték a három cigányt.

— **Gyomorbajokat és minden oly bajt, mely erjedéssel van egybekötve, leggyorsabban és legbiztosabban a teljesen ártalmatlan „Sirolin-Roche“ gyógyítja, mely a búkklikátrány rég elismert gyógyhatásait tartalmazza, annak kellemetlen íze nélkül. Méregtelen, nem izgató és jóízű. A gyógyszerárakban kapható.**

Megvételre kerestetik egy jókarban levő harmonium. Ajánlatokat kérjük lapunk főszerkesztőjéhez intézni.

— **Tűzálló (samottelval) betéttel kifalazott kütünő kályhák nagy választékban kaphatók Márkus Simon özv. és fia cégnél, Jókai-utca 16.**

Szigeti és Társa fényképészeti és festészeti műintézet Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. Nagytárasokat bármely kis fénykép vagy természet után aquarell, platin, vagy olaj kivitelben. Elsőrangú munkáért szavatol Szigeti és Társa.

FA-SZOBRÁSZ. Mindennemű fa-szobrászati munkát — különféle stílusban — elvállalok. Képerketeket faragott antik-utánzattal jutányos áron pontosan készítek. A közönség és az iparos urak támogatását kérem. **PETŐ IGNÁC, Székesfehérvár, Vásár-tér 12. szám.**

Levél a Szerkesztőhöz.

A napokban a következő sorokat kaptuk: Tisztelt szerkesztő Úr!

Legyen szíves a közönség tájékoztatása céljából alább következő soraimnak becses lapjában helyt adni.

A Pesti Hírlap egyik számában a következő apró hirdetésen akadt meg a szemem:

Szép téli almát szállított méter-mázsáját 24 koronáért László E. Aranyos-Tordai.

Elég szegény embernek érzem magamat — lévén a nemzet napszámosa — de mégis felébredt bennem Éva anyánk kíváncsisága, csettinttem a nyelvemmel s az anyuknak kijelentettem, hogy ezt mögtapasztaluk ha addig élünk is. Erdély a szép gyümölcs hazája s ez a becsületes székely ember: László Elek, Endre, vagy Edömér, vagy tudom is én ki, bizonyára áll a szavának, hiszen nem fájult még el a székely vér. Tekintettel azonban és részben erszenyemi loposságára, másrészt pedig a mégis valószínű kockázatra, nem rendeltem egyszerre egy egész métermázsát, hanem megelégettem egyelőre szegény 10 kilócskával. Aztán várakozási álláspontra helyezkedtem. Mikor nem kis számú gyerekeim bömböltek, vagy mindenképen szüknek érezték a bőrüket, a pálcá után következő legutolsó argumentumnak mindig az almával hozakodtam elő s kereklen kijelenttem, hogy aki még egy mukkanást bömböl, az nem kap almát, ha a csillagokat szedi is le az égről. Ez aztán hatott. Két-három nap alatt az egész família annyira égett a kíváncsiságtól, hogy bárkit kérdeztem közülük: mit álmodtal — mint a kétszerkettő oly bizonyosan felele rá, hogy almát, piros almát, aranyos almát, László E. ur küldeményét Aranyos-Tordáról.

Dicséretére legyen mondva László urnak, alig telett bele 4—5 nap a postás őszi naptól és új bortól ragyogó arccal cipelt 2 kosarat, amelyeken gyakorlott kezekre való betűkkel volt megírva, hogy megérkezett számunkra a várva-várt mosolygó, piros, aranyos alma. Az utánvételi lapnál egy kis meglepetés ért bennünket. Tíz kúo almát rendeltem, az árát László ur per 24 fillér ígérte s ina kapok egy utánvételt 6 koronáról, amely szerint egy kilogrammért 60 fillért fizethetek. Első felindulásomban vissza akartam küldeni az egész paksamétát a feladó címére, de hát a gyerekhad — kicsinye, nagyja — megszólalt mint egy zongora verki és unisono követele, hogy azonnal nyissam ki a kosarat, mert különben bömbölés lesz a dolog vége. (Hja! ők még nem tudják, hogy mi az, mikor az ember

igy hónap vége felé 2 korona 40 fillér helyett 6 koronát kénytelen kiadni. Ők keresztel csak az én zsebemben szoktak.) Kétszer-háromszor elmondtam, amit Göre Gábor bíró ur szokott volt mondani, aztán megadtam magamat a sorsnak fizetnem és készültem a kosárbontás gyönyörűségére, amely bizonyára bőven kárpótol az első csalódásért.

Az utolsó pillanatban fölébredt bennem a pedagógus, erőt vettem a kíváncsiságomom és lenyeltem a nyelvem és ingem táján csiklandozó vágyakat. Gyerekeim elé állottam és megfogadtattam velük, hogy örökké jók lesznek, hogy az anyjuknak szót fogadnak, hogy nem verekszenek és többé soha sem bömbölnek, ha éhesek lesznek. Fogadtak mindent mint a karikacsapás s akár az üdvösségükre is megesküdtek volna.

— No ha így lesz — végeztem be a diktációt, akkor felbontom a kosarat. Anyjuk, ide azzal az ollóval.

Ünnepélyes meghatottsággal s nem tagadom bizonyos remegéssel vettem le a födelet és szedtem szét a széna s szalma burkolatát... Ha most utólag a leleplezés támasztotta gondolatokra tévedek, azt hiszem, hogy Lóthné asszonyság nem csudálkozott el alaposabban, mikor sóbálvánnyá változott, mint csekélységem s kedvelt familiám, amikor tekintettünk a kosár tartalmát vizsgálgatta. Első pillanában azt hittem, hogy László urnak tévedni méltóztatott s diót csomagolt be alma helyett. A szomorú tapasztalat azonban nagyon is szomoruan győzött meg, hogy én és kedvelt familiám iszonyuan felültünk László urnak. Aranyostordán ugyanis a szép téli almák olyanok, amelyeneket minálunk a piaci kofák a vékák alá hajigálnak, ha már a vevők szeme elé egyáltalán nem merik adni. Volt abban mindenféle, csak szép, egészséges és jó nem, hanem annál több göröcsös, idétlen, halvaszítélet, ragyavert és féreg által emésztett alma. Hogy a másik kosár tartalma hasonlóan nem volt különb, az az előbbiekből következik. Kitéríttem az egész tartalmát és szabadságot adtam a gyerekeknek:

— Tessék, szép reményű ifjuság, most az egyszer engedélyt adok a gyomorrontásra.

László ur szégyenére legyen mondva — egyik se panaszkodott gyomorfájásról, hanem annál inkább jajgattak, hogy: éhes vagyok.

Dühös lettem s elhatároztam, hogy leleplezem László E. urat s megírom a t. publikumnak, hogy László ur egy közönséges svindler, akit az első fára kellene felkötni. Írtam egy köz-hivatalban álló tordai urnak s megkérdeztem tőle, hogy ki az a svihák, aki engem s valószínűleg másokat is így felültetett. Ezt a választ kaptam:

Hozsu utánjárásal, a levélhordó szolgák útján sikerült kitudnom László E. eredetét. Ilyen nevű ur minálunk egyáltalán nem létezik. László E. egy 10—12 éves kis iskolás leányka, ennek a nevét használja egy bukott zsidó kereskedő: Hartmann Ignác, az ő nevére jönnek a László E.-nek érkező megrendelések. Hartmann urnak azonban gyümölcsöse soha, még álmában sem volt. A gáumlöcsöt holtmi hulladékokból szedi össze s azt küldözi szét a szelrőzsa minden rányába. s tisztelt megrendelőinek nagyobb gyönyörűségére.

Hát csak ezt akartam, tisztelt szerkesztő ur, a magam lelkiének megkönnyítésére, a t. olvasóközönség okulására elmondani. Amikhez még csak azt a megjegyzést fűzöm, hogy egy haszna mégis van László E. küldeményének; az, hogy ha most a gyerekek im rosszakodnak, veszékszenek s bömbölnek, hogy éhesek, azt kell csak nekik mondanom: hozatok ám Aranyosról almát. Mintha elvágják a hangjukat, valamennyi a sarokba vonul s elmékedik a keserű tapasztalatokon, hogy csak azt ne, inkább mindik jók lesznek.

Tisztelettel maradtam

egy városi tanító.

Felelős szerkesztő: **Dr. HELVEY LAJOS.**

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testerőt, meggyógyítja a köhögést, vándorlat, általános kényelmet.

Tüdőbetegségek, nurutok, szamar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlja.

Mielőgy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára 2 peng. 4 — k. r. n.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.